

מרץ 2024

מלחמת חרבות ברזל – סיכום ממצאי סקר מנחים/מנחות

וסקר מרכזי/מרכזות הוראה - סמסטר 2024א

נוגה גוטספלד, המחלקה להערכה

רקע

במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ננקטו צעדים ובוצעו התאמות שונות על מנת לתמוך בסטודנטים ולקיים ככל הניתן שגרת למידה. צוותי הקורסים היו אמונים על יישום השינויים וההתאמות בלמידה וכן על תמיכה אקדמית בסטודנטים.

בסוף סמסטר 2024א הופצו סקרים שעסקו בהתמודדות המנחים והמנחות, מרכזי ומרכזות ההוראה, עם סמסטר מאתגר זה, לצורך למידה ושיפור ההתארגנות בסמסטרים הבאים. סקר מרכזי ההוראה הופץ ל-348 מרכזי ומרכזות הוראה וסקר המנחים – ל-625 מנחים ומנחות. בסך הכול השיבו על הסקרים כ-27% ממרכזי ההוראה (N=95) וכ-14% מהמנחים (N=88). יש לציין ששיעור ההשבה בקרב המנחים נמוך במיוחד בסקר הנוכחי בהשוואה לסקרים שנערכו בקרב אוכלוסייה זו בעבר (והיה לרוב בסביבות ה-40%), ואף נמוך ביחס לשיעור ההשבה של הסטודנטים לסקרים שבוצעו בתקופה הנוכחית (ונע באזור ה-20%). לאור זאת יש להתייחס לממצאי סקר המנחים בזהירות שכן הן אינם בהכרח משקפים את עמדות הרוב. במסמך זה מוצגות נקודות מרכזיות שעלו משני הסקרים.

ממצאים מרכזיים

הכנת הצוותים להתמודדות עם הסמסטר

- כמחצית ממרכזי ההוראה וכמחצית מהמנחים השתתפו **בסדנאות ההכנה שהוצעו על ידי המחלקה להוראה ולמידה**. הסדנאות תרמו למוכנות של שתי הקבוצות אם כי המנחים נתרמו במידה רבה יותר ממרכזי ההוראה (64% מהמנחים לעומת 57% ממרכזי ההוראה דיווחו שהסדנאות תרמו למוכנות שלהם במידה רבה/רבה מאוד).
- **דפי המידע** של המחלקה להוראה ולמידה שירתו את מרכזי ההוראה והמנחים באופן משמעותי (79% מהמנחים ו-87% ממרכזי ההוראה נעזרו בהם). 60% ממרכזי ההוראה ו-65% מהמנחים דיווחו שהדפים תרמו למוכנות שלהם במידה רבה/רבה מאוד.

מעבר לשימוש בכלים שהמחלקה להוראה וללמידה סיפקה לקראת הסמסטר, מעל מחצית ממרכזי ההוראה ביצעו פעולות נוספות במסגרת הכנת הצוותים שלהם. הפעולות הנפוצות ביותר היו:

- מפגשים עם צוות המנחים בקורס/שיחות אישיות איתם בדגש על התארגנות משותפת לקראת הסמסטר, החלטות משותפות על מיקוד וצמצום החומר, החלטות לגבי השלמת פערים בחומר ועוד.
- הכנת מידע כתוב בנושאים שונים כגון דגשים למהלך הסמסטר ומה ניתן להשאיר לסטודנטים ללמוד לבד.
- שיחות על דילמות וצרכי סטודנטים ייחודיים לסמסטר/התאמת חומרים בעייתיים לנוכח המלחמה.

המנחים המנחות נשאלו אם יש פעולות נוספות שיכולות לסייע להם בהכנה לקראת הסמסטר הבא או בתמיכה במהלכו. ההצעות המרכזיות שעלו היו:

- שיתוף סגלי ההוראה בחשיבה על השינויים הנדרשים בקורסים.
- יישום סדנאות נוספות/מפגשי למידת עמיתים ומפגשי הדרכה קצרים.
- תמיכה רגשית למנחים וכלים להתמודדות אישית עם המצב.
- תכנון מראש של התגבורים והעברת מידע ברור לגביהם לצוותים.

מתכונת ההוראה המצומצמת – נקודות לשימור ולשיפור

כ-75% ממרכזי ההוראה וכ-70% מהמנחים היו מרוצים במידה רבה/רבה מאוד מההתאמות שבוצעו בקורסים שלהם בצל המלחמה. כאשר נשאלו מה לדעתם כדאי לשמר וליישם גם בסמסטר הקרוב לאור הניסיון שצברו בסמסטר 2024 א - עלו ההמלצות העיקריות האלו:

- צמצום/מיקוד חומר הלימוד בנושאים המרכזיים והמשמעותיים.
- גמישות בתאריכי הגשת המטלות/ הפחתה בכמות המטלות והורדת חובת ההגשה לזכאים.
- מענה/קשר אישי וזמינות לסטודנטים.

ההמלצות לגבי שיפור עסקו בעיקר בנושאים הבאים:

- הוספת מפגשים נוספים או מתן גמישות לצוות בהחלטות הנוגעות במספר המפגשים (המלצה מרכזית גם מהמנחים וגם ממרכזי ההוראה).
- צמצום חומר נוסף (דגש של המנחים).
- תכנון מראש והתארגנות עם הדרישות והשינויים לפני תחילת הסמסטר (דגש של המנחים).
- שינוי אופי ומהות קבוצות התגבור בעיקר לאור ההיענות הנמוכה (הרחבה נוספת בהמשך).
- חיוב הסטודנטים להגיש מטלות מכיוון שהורדת חובת ההגשה פוגעת בלמידה.

סיוע אקדמי והתאמות לסטודנטים

סגלי ההוראה נשאלו איזה ציון הם היו נותנים למתווה הסיוע ששירת את הסטודנטים הזכאים על סולם שנע בין 1 - 5. כ-65% ממרכזי ההוראה וכ-60% מהמנחים נתנו ציונים גבוהים (4 או 5).

קבוצות התגבור

כ-60% מהמנחים שהשיבו לשאלון דיווחו כי הנחו קבוצות תגבור לזכאים ו-70% ממרכזי ההוראה דיווחו שבקורס שלהם הוצעה קבוצת תגבור לזכאים. מתוכם, כמחצית ממרכזי ההוראה וכ-65% מהמנחים העריכו שהתגבור תרם באופן משמעותי לסטודנטים שהשתתפו. **נושא הנוכחות הדלה של סטודנטים במפגשי התגבור עלה שוב ושוב במשובים של מרכזי ההוראה ובאלו של המנחים.**

אלה ההמלצות המרכזיות של מרכזי ההוראה והמנחים **לשימור** ביחס לקבוצות התגבור ולסיוע אקדמי לסטודנטים באופן כללי:

- שמירה על קשר אישי עם הסטודנטים/פגישות אישיות עם הסטודנטים/מתן יחס אישי.
- דגש על תרגול ועל "לעשות סדר בחומרים" במפגשי התגבור (דגש של המנחים).

אלה ההמלצות המרכזיות של מרכזי ההוראה והמנחים **לשיפור** ביחס לקבוצות התגבור ולסיוע אקדמי לסטודנטים באופן כללי:

- שינוי תזמון מפגשי התגבור כך שיהיו מתואמים עם מועדי הגשת המטלות ובעיקר עם מועדי הבחינות (דגש של מרכזי ההוראה).
- יישום תגבור אישי שמותאם לאתגרים הספציפיים של כל סטודנט/ית ונעשה לבקשת הסטודנט/ית.
- חופש החלטה על סוג התגבור המתאים/גמישות ואפשרות ל"תפירת" התמיכה המתאימה לכל זכאי.

סיכום חווית ההוראה של הסגלים

צוותי ההוראה התבקשו לסכם את חווית ההוראה שלהם בסמסטר האחרון. הרוב המכריע של התשובות ממרכזי ההוראה **עסקו בעומס ובלחץ הרב בו היו נתונים הצוותים**. רבים דיווחו גם על **קושי נפשי**. לצד זאת, היו שדיווחו על חוויה חיובית שאפשרה להם להתנתק מהמלחמה. מצד **המנחים דווח גם כן על לחץ ועומס משמעותיים** לאור כל השינויים שהתבקשו ליישם. חלקם הלינו על כך שהם נדרשו לבצע אותם ללא תגמול. המנחים דווחו גם הם על עומס רגשי אך גם בקבוצה זו היו כאלה שצינו שהסמסטר אפשר להם למצוא קצת שפיות בתוך הכאוס הגדול. לבסוף, מספר מנחים סיפרו שבשל מורכבות הסמסטר הם שמו דגש על יצירת קשר אישי יותר עם הסטודנטים והתחשבות בקשיים שהסטודנטים חווים.

סיכום נקודות מרכזיות

במשוב סגלי ההוראה עלו מספר נושאים מרכזיים שקיבלו דגש. בעניין הכנת הסגלים לסמסטר, ניכר כי יש רצון בשיתוף הדוק יותר של המנחים בחשיבה ובקבלת ההחלטות לגבי אופי השינויים ואופן היישום שלהם בקורסים. בנוסף, נראה כי הסדנאות ודפי המידע של המחלקה להוראה ולמידה נתנו ערך מוסף לסגלים ויש מקום ליישם אותם ו/או כלים דומים ש"עושים סדר" למנחים גם בסמסטר הקרוב.

לגבי ההתאמות והשינויים שיושמו – סגלי ההוראה הביעו תמיכה רחבה בצמצום החומר ובגמישות בנושא הגשת המטלות. עם זאת, חשוב לציין שעלו קולות שמתנגדים להורדת חובת הגשת המטלות בגלל החשש לפגיעה בלמידה. לגבי צמצום כמות המפגשים – רבים מהמשיבים חשבו שהצמצום במספר המפגשים לא היה צעד מוצלח ושעדיף לאפשר לסגלים גמישות בקבלת ההחלטות לגבי נושא זה.

לגבי מפגשי התגבור - ניכר כי הנושא דורש חשיבה מעמיקה יותר בעיקר בשל הנוכחות הדלה של הזכאים במפגשים. היו שהציעו מפגשים אישיים כאפשרות חלופית למפגשים הקבוצתיים. הבקשה ליותר גמישות עלתה גם בהקשר של מפגשי התגבור והמשיבים ביקשו את האפשרות לתת מענה גמיש לכל סטודנט על בסיס הצרכים הייחודיים שלו/שלה.

לבסוף, רבים מהמשיבים הדגישו את החשיבות של יצירת קשר אישי ותומך עם הסטודנטים לאורך סמסטר מאתגר זה.